

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a esc de 2 ori: Mercuria si Duminea, F6i'a, candu concedu ajut6riale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 3 galbini mon. sun6t6ria.

Anulu XXXII.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. fiacare publicare.

Nr. 88.

Brasiovu 27/15 Novembre

1869.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Telegrame. Domnitoriulu Romaniei, Alteti'a Sa regala principele Carolu cu d6mn'a Elisabet'a trecura prin Pest'a in 21 Nov6mbre, unde le fac6 curtenire ministrulu E6tv6s in capulu ministeriului, comandantulu tieriei br. de Gablenz, c. de Hunyadi, gen. T6rr si una deputatiune din fruntasii coloniei romane din Pest'a, Altetiele Sale in uniform'a de gala romana facura visita Maiestatei Sale imperatesei. Dupace mai cercet6 museulu nationalu si academi'a plecara la 8 catra Bazias, unde f6 asteptatu in curtea trenului de o multime de romani si f6 salutat cu cordialitate. In 22 pe la 3 6re dupa am6di sosira la Severinu, de unde la 3 pornira la Calafatu in portu, unde av6 o primire f6rte stralucita si caldur6sa pe t6ta fruntari'a. In 23 la Izlazu si la Turnu-Magurele si Mercuri in Giurgiu, 6r' pe la am6di pe calea ferata intr6 cu triumfu formalu in capitalea romanilor. Entusiasmulu si caldur'a in primire a Inaltiloru Domnitori a fostu f6rte mare. Primire regale. —

Sambat'a in 28 Novembre se va deschide camera si senatulul. —

Brasiovu 25 Novembre.

Elasticitatea s6u nechiaritatea in legi, intrata si in statutulu nou regulativu, anumitu in § 9 din elu, casiun6 in Sibiiu una diversitate in esplicarea intielesului lui intre magistratu si intre alegatorii romani, dupa cum scimu din Nr. 79. Romanii s'au plansu la ministeriu, dupa cum scriu diurnalele, in caus'a esplicarei acesteia. Ministrulu de interne a consultatu pe magistratu in obiectulu acesta si apoi respingundu gravaminele romaniloru a resolutu esplicarea dupa cum o facuse magistratulu, c6 adica orasiere Brasiovu si Sibiiu se tramita la reprezentanti'a scaunale pe diumetate membri, adica d6ca comunele tramitu 140 deputati, atunci orasiere aceste inca se tramita cate 140, 6r' nu pe diumetate numai, nu 70, dupa cum explica legea romanii in poterea sensului ei, care lu mai reproducemu:

„§ 9. Sibiiulu si Brasiovulu tramitu pe diumetate, celelalte orasie 2/5 si alte locuri pretorali 1/5 din numerulu intregu alu deputatiloru cercuali in adunarea scaunale.“

Explicarea inse 6re nu schiopat6za? Pentruca, d6ca intentiunea legistoreloru 6r6 asia, cum o explica magistratulu si ministrulu, atunci ar' fi trebuitu se dica: „intocma pe atatia pe cati tramitu si comunele, dar' nu pe diumetate din numerulu“ acela. Apoi frangerile 2/5 si 1/5 din acelu numeru 6re mai lasa alta explicare, decatu cea facuta de catra romani? Acum cum se va explica 2/5 si 1/5? Se se mai adauga pe atatia?! — Representanti'a scaunale in chipulu acesta e de prisosu, pentruca totu orasiulu are si in tr'insa majoritatea si totu elu va fi totum facu si in reprezentanti'a scaunale. Sermane Montesquieu, departe au remasu dela noi principiale tale despre chiaritatea si neelasticitatea legiloru! —

„S. d. W.“ prov6ca plinu de sperantia, c6 ai sei se-si faca oblegamintea, a-si descrie chiaru si fara ambiguitate opiniunile sale despre octoarile, cu cari

au fostu cercati pana acum, ca acum nu voru mai lucr6 indesiertu, garantia la ac6sta suntu vorbele si faptele noului consiliariu alu cor6nei, adica a noului min. Rajner. —

Se vedemu dar', cari suntu cuvintele noului ministru:

Deputatii sasi ai partitei circumspecte, cari candu le vine caus'a nationale la frangerea panee unescu sub flamur'a majoritatiei si pe ceilalti, facura noului min. Rajner in 11 Nov. un'a visita de cortenire si gratulare cu dep. Iacobu Rannicher in frunte. Vorbele conducatoriului si respunsulu ministriului la acelea suntu cu multu mai afundu batat6rie si in caus'a n6stra, decatu se le trecemu cu vederea, fiinduca ele tragu diosu perd6u'a de pre intentiunile si atitud'a ce voru a oserb6 sasii din Ard6lu in contulu sustinerei drepturiloru si a autonomiei loru constitutionale nationale in fundulu regiu, precum si credeulu politicu si lini'a demarc6toria a principialoru noului ministru facia cu ei. —

Rannicher declara inaintea min., ca sasii lu intempina cu t6ta increderea si spera, ma suntu si chiaru convinsi, ca increderea loru va si afla a pretiare, pentruca d. ministru a prevenitu sasimea cu petrudiatate de barbatu de statu, implinindule cele mai urgente dorintie inca pana a nu le fi esprimatu ea. (Intielege asemnarea pausialialoru pentru judecatoriele din sasime, cari le asemnase ministrulu inainte de ac6sta.) In chipulu acesta, dice Rannicher, se asterne calea imprumutatei intielegeri, pe care cale deputatii sasesci suntu pr6 gata „a sprijini t6te nisuintiele regimului, nu numai in dieta, ci si la alegerile loru, din t6te resputerile“. Apoi in cuvinte elocinte recomanda ministriului caus'a natiunei sasesci, dicundu: ca natiunea ac6sta nu vr6 privilegia, nici pusetiune esceptionale, inaltiatu preste legile generali imperiali, ci in cuvinte scurte si precise natiunea sasa „vr6 a-si continu6 cu t6ta demnitatea de omu ecsistinti'a sa cea de 700 ani, si vr6, c6 poporu germanu cetatianu, a traí mai incolo dupa insusitatea si modulu seu“, vr6 se remana unu organismu bine ordnatu si se nu se desmembreze in atome, pentruca numai c6 corpu municipale p6te impliní misiunea ei pentru cultura si p6te fi folosit6ria regelui si patriei. D. ministru se nu-si pregete a dá ajutoriu poporului sasescu, c6 se-si p6ta continu6, fara a fi impedecatu, mai departe inaintarea misiunei sale de cultura.

Respunsulu min. Rajner la ac6sta vorba categorica a sasiloru f6 dupa „Ung. Ll.“ totu atatu de interesantu. Ministrulu se escus6 la inceputu, ca e nepregatitu si in momentulu de facia nu se p6te demite — mai afundu — cu respunsulu la pretensiuni; — totusi nu se sfiesce a-si dechiar6 pe facia opiniunea:

In carier'a studialoru sale s'a convinsu despre pretiulu culturai, dise min.; si tocma pentru ac6sta cun6sce si insemnatatea elementului de cultura germanu, care e representatu in marginea din resaritu a imperiului ungurescu in natiunea sas6sca, si lu scie pretiui f6rte multu. „Ungurii si nemtii c6 elemente de cultura suntu avisati unii catra altii si au interese comune.“ Elu e si convinsu, ca natiunea sas6sca e patrunsa de simtiulu acesta alu intereselor comune; de aceea privesce de calumnia, vrendu cineva a dice, cumca intre sasi se ar' afl6 o nisuintia de a se rumpe din legatur'a cor6nei ungarice. De aceea crede, ca sasii voru fo-

los6 autonomi'a sa municipale neintreruptu numai in folosulu, 6r' nici catu in prejudeciulu imperiului, a unitatii si a pusetiunei lui de putere. La ac6sta da garantia cultur'a si iubirea de ordine a natiunei sasesci si implinirea credint6sa a oblegamintelor ei de cive.

Catu privesce la pretensiunile atinse in cuvintele adresate se afla in pusetiune a le impartasí, ca a si datu ordine a se asemn6 spelele pentru administrare. Privitoriu la ecsecutarea statutului provisoriu despre alegerea oficialiloru, va trebui se se midioloc6sca inca una alta resolutiune pr6inalta. Intr'aceea s'a si preingritu, c6 se nu se i6 lucrulu preste capu. Parerea lui e, c6 aceste alegeri se vina in legatura si deodata cu organizatiunea judecator6sca si sper6za, ca cu ac6sta intempina dorintia generale fara deosebire de partite.

In fine multiamesc ministrulu deputatiloru pentru increderea aratata si ii prov6ca, c6 si in alte cause se se dechiar6 facie cu elu liberu, pe facia si francu; pentruca elu nu se numera intre cei, cari se tienu nefalibili, ci, d6ca va fi condusu la convincere mai buna, -si va cun6sce retacirea si va fi totud6un'a paratu a se reint6rce la calea cea 6bla.“ — Ne ar' plac6, candu amu pot6 inregistra asemene dechiarari si facia cu dep. natiunei romana, pentruca si caus'a n6stra are asemene pretensiuni, si amu dorí, c6 scirile respandite de diurnale: ca plecandu monarchulu in Oriente ar' fi insarcinat pe ministri, se pregat6sca totu, c6 reintorcunduse se p6ta pune capetu diferintieloru politice nationali, care nelinistescu provinciele, pacea si progresulu loru, se fia realitate si pentru noi. „Pressa“ vechia se sprim6 mai eri, ca demisiunarea min. Wenkheim demarca inceperea unei epoce, in care trebuie se inceteze pe totu loculu si pentru totud6un'a politic'a de a basea libertatea pe nimicirea nationalitatiloru intregi. — Se cuvine inse se nu fimu lesne crediutoriu, pana candu vedemu aristocrati'a ingradita cu atata majoritate in dieta, unde se facu legile si tocma, candu pentru Ard6lu se pornesce uniunea celoru 3 natiuni a gravit6 catra resuscitarea preconisata de c. Bethlen, care c6 aristocratu per excellentiam sci a priore, cum se p6ta aservi celu pucinu politicesce pe diavolulu de romanu, care cu t6te, ca i s'a stersu numele din t6ta legislatiunea n6ua, totu le insufla o temere, ca nu voru se se culce cu atatu mai pucinu se dorma in momentulu politicu, ce li s'a pregatitu cu atata calculu fara calculare pe mai departe. —

In „H. Ztg.“ citimu o coresp. din Sebesiu, ca in Pianulu nemtiescu s'a finitu alegerea corpului reprezentativu si romanii c6 majoritate, dorere! n'au alasu nici macaru unu sasu, cu t6te, ca mai nainte avea unu feliu de pactu, c6 comunitatea se fia 1/2 sasa si judele se fia pe rondu. — H. Schmidt disese, ca fiacare majoritate se se folos6sca de ea fara privintia; asia si facura Sibiianii si Cincanii. 6re Pianii n'au lucratu intocma? 6ca, ca romanii invetiara dela dascalii loru, si cine nu le va da dreptu, e omu fara simtiu de ecuitate.

In Rupea inca s'au finitu alegerile. Cum? Nu cumva innecati de bucuri'a cea mare taceti infundati? Amu vre se potemu impartii abundanti'a afectelor. —

Din campulu resbelului

Resbelulu curge mereu inca cu mai mare inversiunare. Atacurile demonstrative ale armatei au datu prest6 improtivirile cele mai cerbic6se, astfelu,

incatu colón'a colonelului Vetter din reg. arch. Albrecht, care dede a ocupá inaltimile catra Dragalj, avú multe perderi, cu tóte, ca ataculu fú fortiatu cu dóue baterie montane si 1/2 bateria de rachete. Din reg. de inf. Nr. 44 cadiura morti: maiorulu Fritsch, locot. prim. Eiberg, colonelulu Urbanovic, locot. Gendre; reu raniti loc. prim. Herdt, Rynek, Nagy, Faragó si loc. Fleger, afara de acestia 7 fetiori morti, 30 raniti si unii disparuti. — Batalionulu 8 de venatori perdú 4 fetiori si pe maestrulu baterieloru cu rachete, 8 fetiori raniti. Preste acestea cadavre trecura colónele Fischer si Kaiffel pe siesurile dela Dragalj. Colonelulu Schönfeld goní pe insurgenti cu perderi insemnate pana la margine si lasandu unu batalionu de infanteria se întorce la Budua. Altu telegramu din 20 anuncia, ca in Cattaro desiartara inversiunatii dalmatini unu revolveru in vigilia turnului de pulbere séu erbaria si a dóua puscatura intempiná pe altu soldatu, ce veni intru ajutoriu. Insurgentii s'au incercatu a luá fortulu Cosmac, omorindu unu oficiru si luandu prinsu pe altulu, inse scriu, ca nu le succese. Crivosciani nu voru se scie de conditiuni. — Muntenegrenii incuragiara insurgenti cu o scrisóre dela Cettigne catra insurgenti, in care le apromite refugiu liberu, si voru imparti tóte cá fratii. —

Regimentulu Reischach si batalionulu din Gratz au primitu ordine de pornitu la Dalmati'a, fiindu ca resbelulu iea dimensiuni totu mai mari. Ministrulu de resbelu a transmis la Dalmati'a cate unu doctoru din fiacare regimentu pentru servitia de spitalu. — Polonulu Miroslavsky inca ajuta insurectiunea dalmatina si a castigatu pe Garibaldi si partit'a actiunii italiene pentru caus'a slaviloru de sudu. —

Tocma primimu scire si mai trista din campulu resbelului, cumca o colóna de proviantu dela Dragalj fú atacata de insurgenti si reu tractata, luanduise bagagia oficirésca, ér' ostasii séu trupele in defiléua dela Hanj au perdutu mai multu de o suta de morti si raniti. Se scrie, ca comitetulu secretu alu insurgentiloru se afla chiaru in Cattaro. —

Comandantulu militariu dela Petrovarodinu gen. Weber a emis o proclamatiune catra granitieri Sirmiei si ai Banatului, in care ii provóca, cá se inceteze cu agitatiunile, „pentruca in Austri'a se conduce sórtea popóreloru nu dupa capriciele singuriteloru partite, nu dupa poftele natureloru desorganisate, ci dupa factorii de putere legali si chiamati spre acésta“, amenintandu cu aspra pedépsa pe calculatorii de lege. — —

Din nordulu Transilvaniei.

Merita banc'a de asecuratiune reciproca „Transilvani'a“ a fi imbraciusiata din partea romaniloru?

Candu s'a publicatu mai alesu prin diurnalele nóstre infintiarea societatei de asecuratiune „Transilvani'a“ in Sibiiu, ne-au saltatu anima de bucuria, ca cu unu institutu folositoriu poporului in genere s'a inmultitu ele in patri'a nóstra, bucuri'a nóstra inse a fostu si mai mare vediendu, ca in fruntea aceluia institutu se afla si vreo cativa romani, cari posedu increderea deplina a natiunei nóstre.

In lun'a lui Martiu a. c. dnii Macelariu si Visarionu Romanu, celu de antaiu inspectoru generalu celu din urm'a inspectoru alu bancei „Transilvani'a“ in urm'a imputerii din partea consiliului administrativu a calatoritu prin o parte a Transilvaniei, cu care ocaziune s'au silitu ambii a popularisá si a arató catu este de lipsa mai alesu din partea romaniloru a fi imbraciusiata si sprijionita nóu'a societate de asecuratiune, pentru buna starea materiala a poporului nostru, rezultatulu pre langatóte, ca nu aveamu idea — dara amu avutu incredere in tramisii societatei, fú ca — s'au si cumperatu cu acea ocaziune din partea romaniloru o multime de actii in urmarea carora au devenitu membrii.

Totu cu acea ocaziune s'a propusu de agentii tienutali barbati de incredere si cu popularitate din partea dloru inspectoru, in urmarea carora au si primitu decretelu, si de atuncia incóce agentii si-au

desvoltatu fiasce-care dupa putintia activitatea in folosulu societatei „Transilvani'a“. — Inse totusi interesandume de viitorulu bancei Transilvaniei, nu numai cá patriotu, ci si cá membru alu aceleia nu potu a numi esprime óresicare preingrigire in viitoriu, ca ce este caus'a, ca agentii suntu atatu, atatu de rari mai alesu prin districtu si comitate cá si corbii cei albi; — ce cugeta on. consiliu administrativu, cá unulu, ce vre se-si asecuraze obiectele, se mérga o cale dela 4 pana la 10 si 20 mile, pana ce va dá de unu agentu alu bancei Transilvaniei? Nu au de cugetu cá se organizeze agenturile in „Transilvani'a“ si „Ungari'a“ catu mai curundu, cá nu cumva indiferentismulu dlui directoru generale facia cu organizarea se aiba nesce urmari fórtre triste?

Ce este caus'a, ca mai multi agenti propusi cu ocaziunea tienerii adunarei generale a asociatiunei pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu in Siomcut'a, la propunerea unui agentu incredintiatu din partea directiunei generale — au primitu decretelu, inse nici blancheta, nici firme cu atatu mai pucinu instructiune pana in diu'a de astadi?

Ce este caus'a, ca romanii si o parte insemnata dintre confratii sasi (mai alesu prin partile Sibiiului si ale Brasiovului R.) vorbescu cu atata nemulmire despre conducerea directiunei in afacerile si organizarea ei, care neincredere cu asia repediune s'a latitu si se latiesce pana in nordulu Ungariei, din cauza, ca vedemu si esperiamu si noi, ca directiunea generale cu atata nepasare se pórtu facia cu organizarea definitiva a agentureloru, — incatu o multime, care astépta cu nerebdare, cá se imbracioseze nóu'a societate altcum folositoria ómenimei incepe a-si perde ilusiunile ce le avú pentru viitorulu societatei, éra membrii societatei cauta cu óre care preingrigire la on. cons. administrativu alu bancei Transilvaniei, ca acelasu, cá corporatiune competente, déca voiesce — cea ce credemu, — ca societatea Transilvaniei se aiba unu viitoriu frumosu si se prosperizeze: — este de lipsa, cá consiliulu administr. se delatureze tóta neincrederea, ce incepe din ce in ce mai tare a se lati, cá nu cumva, prin nebagare de séma societatea se se depopularizeze si ingrigirea membriloru societatei marinduse, se se instraineze. —

Deci dara, cá actionari ai societatei ne sentim indreptatiti cá, si pana ce se va tiené adunarea generala prin rugarea nóstra, se atragemu atentiuinea on. consiliu administrativu, — cá organizarea agentureloru se se incépa catu se va puté mai iute, — cá si neincrederea cea mare ce se ivesce se se delatureze catu mai iute. —

Novembre 18, 1869.

Mai multi.

Unu respunsu.

„Ce tie nu 'ti place, altuia nu face.“
Isusu Christosu.

Suntu cateva septemani, de candu unu domnu óre-care, ce nu avú amabilitatea de a ne pune in pozitune placuta de a i aflá numele, -si dete unu votu separatu in Nr. 82 c. alu „Tel. Romanu“, in caus'a infintiarei unei catedre de limb'a si istori'a romana la universitatea din Vien'a.

Este dreptu, ca acelu d. anonimu -si numesce corespondenti'a sa „Unu votu separata“, de si elu nu este altceva, decatu unu fetu malitosu si discreditatoriu, aruncatu in contra societatii studentiloru romani din Vien'a, numita „Romani'a“.

Fiindu deci atacata onórea si prestigiulu unui corpu, alu carui membru are fericirea a fi si scriitorulu acestoru orduri, m'amu simtitu deobligatu a dá acestu respunsu in numele meu, fara a fi provocatu la acésta de óre cineva, decatu numai de d. anonimu.

Acelu d. anonimu adica in „votulu separatu“ recte separatisticu, numesce pe studentii, cari compunu societatea „Romani'a“ malcontenti si espune lucrulu astfeliu, in catu ii invinovatiesce, ca numai si numai ei suntu de vina, déca astadi studentii romani de aicea nu au catedra pentru limb'a si istori'a loru.

Afle deci d. anonimu si cu elu totudeodata si publiculu romanu causele, pentru ce studentii dela „Romani'a“ suntu numiti malcontenti si pentru ce ei s'au opusu la infintiarea catedrei suptu acelea auspicia, cu cari d. anonimu pare a fi de acordu si in fine, ca pentru ce ei au apelatu la ajutoriulu asociatiuniloru, care impregiurare dlui anonimu nu i convine nici decum.

Causele suntu urmatóriele:

1. Studentii dela „Romani'a“ au recursu la ajutoriulu societatiloru romane, din cauza, ca salariulu de 500 fl., cu care inaltulu ministeriu de

culte de aici, au binevoitu a dotá catedr'a romana, este atatu de micu, incatu, unu profesore de universitate, voindu a trai conformu rangului ce i convine, nu ar' puté nici decum subsiste. De acea ei au recursu la ajutoriulu societatiloru, fiinduca credu, ca unu profesore romanu la o universitate merita a fi mai bine dotatu, decatu pedelii facultatiloru si portariulu universitatii.

2. Studentii dela „Romani'a“ s'au opusu in contra acelu barbatu erudit, despre care d. anonimu dice, ca ministeriulu si intrase in relatiuni, din cauza, ca ei suntu in principiu contra monopolisarei. De acea ei au fostu si suntu de acordu cu opiniunea d. Babesiu, ce o au espusu intr'unu articulu alu „Albinei“, adica: ca catedr'a romana de aici se se infintieze prin concursu scrisu din partea decanatului facultatii filosofice.

3. Studentii dela „Romani'a“ s'au opusu in contra acelei persóne erudite, din cauza, ca acea persóna de si posede stim'a si respectulu cuvenitu, nu posede inse simpatihiele acele, ce trebuie se ecsiste intre unu profesore de universitate si intre auditorii lui.

4. Studentii dela „Romani'a“ suntu malcontenti, fiinduca ei -si dorescu de profesore unu barbatu, ce si-au facutu studiale sale intr'o facultate filosofica, adica elu se fia filologu si istoricu bunu, pentru cá se fia capace a propune istori'a patriei nóstre, ce sta atatu de midiocitu in reportu cu scump'a nóstra limba, intr'unu modu precum se cere la o universitate. Ei dorescu mai departe si pretindu dela profesorele lor, cá se le oferésca ocaziunea dorita de multu, cá celu pucinu se póta studiá si ascultá istori'a gloriósei loru patrie la universitate, de órace, gratia sistemeloru politice ce au regnatu in Austri'a si mai regnésa inca astadi, de si ne aflamu suptu er'a nóua, studentiloru romani din Austri'a nu li s'a oferitu favorulu de a ascultá si studiá istori'a poporului lor, in gimnasiale loru nationale si patriotice.

5. De acea studentii dela „Romani'a“ nu ar' fi multiamiti, déca d. Dr. Mussafia, profesorele pentru limbele romanice la universitatea de aici, s'ar lasá a fi persuadatu, cá se primésca si catedr'a romana, fiinduca ei sciu, ca d. Dr. M. nu vorbesce limb'a romana, deci nu ar' puté propune istori'a romana. Ei sciu mai departe, ca stimatulu Dr. Mussafia nu ambitionéza la acésta, de órace densulu face numai studie filologice comparative in limbele romanice, carui studiu studentii romani dela universitatea de aici, au a multiamí, ca li se oferi ocaziune in semestrulu acesta a ascultiá in limb'a germana unu colegiu de patru óre pe septemana: „Despre limb'a romana in referintiele sale cu cea latina“.

Suntu de firma credintia, ca natiunea nóstra nu va lasá neconsiderate meritele ce si pana acuma si le-au procuratu Dr. Mussafia pe terenulu scrutari comparative a limbei romane.

Aceste puncte enumerate pana aicea, ar' fi replic'a pentru d. anonimu alu nostru, data in calitate de membru alu societatii „Romani'a“.

Inse eu, inainte de a terminá, lasiu rugá pe d. anonimu, se -mi permita a i comunicá o parere cu totulu persónale, relativu la motivulu acela ce i au dictatu acelu „votu separatu“.

Parerea mea este o simpla intrebare adica:

Nu au fostu óre o frica nedumerita, aceea ce i au dictatu acelu „votu separatu“, cá nu cumva catedr'a romana dela universitatea din Vien'a se ajunga in manele vreunui ne — bunu credintiosu, care ar' puté fi unu discipulu conscientiosu alui Loiola!

Respunsulu la intrebarea acésta enigmatica, speru, ca mi-lu va dá numai rezultatulu concursulu, ce are se se escrie.

Pana atuncia inse eu eschiamu: Oh Ddieule! pana candu vei mai permite, cá polipulu confesionalu se róda anim'a si maduv'a romaniloru! —

Vien'a, Novembre 1869.

Ier. G. Baritiu m/p.,
membru ord. si senatoru alu soc.
„Romani'a“.

Dela diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 22 Novembre.

D. Alecsandru Romanu interpeléza pentru esposesionarea Tofaleniloru prin br. Carolu Apor. Deducere estinsa: Condamna apucaturile aristocratiei, descrie cursulu progresului, compatimesce locuitoriloru din tóta secuimea, ca dupa casulu de precedintia a Tofaleniloru -si perdu toti mosiele, vorbesce despre juramentulu falsu si fú intreruptu si

chiamatu la ordine. Asia face interpelatiunea ca-
tra ministrulu justitiei:

Déca e aplecatu a face propunere, in puterea
careia se se concéda a se reasuma procesele urba-
riale transilvane, care fura decise prin judecati ne-
constitutionale.

A dóua interpelatiune catra ministrulu de in-
terne intréba: de ce n'a facutu nimicu pentru aju-
torirea Tofalenilor persecutati? Ambele interpe-
latiuni se voru dá la ministrii.

Deputatii ardeleni din drépta propunu, cá se
se voteze 300.000 fl pentru introducerea protocé-
loru funduarie. Se dá comisiunei financiale. —
Svetozaru Mileticiu deputatu in Nouaplanta e veri-
ficatu. Se trece la desbaterea speciale a proiectu-
lui pentru responsabilitatea judecatoriloru si se si
primi; apoi se pasi la bugetulu ministeriului croatu
pentru 1869 si se votá sum'a de 52.240 fl. pen-
tru acelasiu. —

Din disertatiunea D. A. Papiu Iliarianu.

(Continuarea catra cele publicate in Nr. 79 alu
Gazetei, din partea remasa nerostita.)

III. IDEELE L. SINCAIU.

a) Idee relegiöse-besericesci.

1. Sincaiu se tienea de beseric'a romana unita
ca beseric'a Rom'a.

Elu incepuse a invetiá, precum vediuramu, la
unitari (ariani) si la pariuti, de aici la reformatii
din Osiorheiu, apoi la iesuitii din Clusiu, si la pia-
ristii din Bislriti'a sasésca. In urma spre a puté fi
tramisul la Rom'a, intrá in monastirea din Blasiu.
In Rom'a, invetiá teologi'a cá pucini altii, dar' lu
interesá mai multu column'a lui Traianu si alte
monumente ale strabuniloru nostri. . . . Omu lu-
minatu alu epoeci lui Iosifu II., la 1784 renuciá
calugariei. Popa nu se facú nici odata, cá celu
ee „cunóscea naravurile popesci“ (cronic'a an. 1514).

Intemeiatu pre disele lui Tertulianu si Ori-
gene, autori din seclulu II, Sincaiu „nu fara te-
meiu gandescé cá intre stramosii nostri cei de Tra-
ianu purtati in Dacia, atunci inca au fostu multi
crestini.“ Inceputulu crestinarei romaniloru lu pro-
béza la anii 174, 319 si urmatori ai cronicei, sus-
tiendu, ca „nu romanii au luatú credinti'a lui Chri-
stosu dela goti séu dela sloveni, ci gotii si slovenii
s'au luminatu prin romani“ (cron. a. 174, 319,
325, 370, 404).

Candu vine a narrá certele si luptele beseri-
cesci intre apuseni si resariteni, éta cum Sincaiu, celu
ce invetiase in Rom'a, scie a le judecá, cu deose-
bire din punctu de vedere romanescu. „Foc'a (dice)
dupa ce au apucatu imperati'a cá se-si o intarésca,
pre multi au omoritu, si temenduse cá nu cumva
se lu afurisésca patriarchulu Ciarigradului pentru
uciderea imperatului Maurichie, au scrisu la patriar-
chulu Romei, in care epistola dá patriarchulu Ro-
mei titlulu de ecumenicu, adica preste toti patriar-
chii si archiereii; care titlu dupa aceea l'au si tie-
nutu toti patriarchii Romei pana in diu'a in care
scriu aceste. Bataru de nu l'ar fi tienutu! pen-
tru ca titlulu acest'a au stricatu dragostea intre re-
sariteni si apuseni“ (cron. a. 602).

Despre Cirilu si Methodie, dela cari primira
bulgarii crestinetatea, si cari lasandu apoi pre bul-
gari, dupa cari se batea Fotie, trecura se invetie
pre moravi, Sincaiu dice: „Nici e de a te mirá,
ca santii Cirilu si Methodie nu s'au supusu patriar-
chulu Fotie: pentru ca acest'a erá grecu, éra ei
diaosi romani, dintre colonii lui Traianu, cari, fiindu
uniti cu bulgarii, pre greci mai antaiu nu i putea
suferi stapani. Pentru acést'a au inceputu si Bo-
gore, acuma Michailu, a tramite soli, acusi in Ger-
mani'a, acusi la Rom'a vechia, pentru invetiatori“
(cron. a. 861 cf. 845, 866, 867).

Despre Fotie dice: „In alu optule soboru ecu-
menicu in Ciarigradu Fotie s'a afurisu, pentruca
rapise scaunulu patriarchicescu pana candu traiea
santulu Ignatie, éra nu pentru alta ceva; ca-ci Fo-
tie altmintrelea erá bunu crestinu si mare pravos-
lavnicu, numai catu erá si pré invetiatu, si price-
pea tóte mai multu si mai bine decatu toti cari au
traitu pre vremea lui: dreptu-aceea s'au si pornitu
a aperá credinti'a resariteniloru improtiv'a apuseni-
loru, cari tóta ocarmuirea besericeii lui Christosu o
tragea la sine, carea nu au pututu dobandi vre-
data, precum tóta teologi'a cea curata, inca si cea
din Rom'a vechia, unde amu invetiatu aceste, a-
rata (cron. a. 869).

Vorbindu despre unirea ce facuse cu beseric'a
Ionitia, domnulu si imperatulu romaniloru si alu
bulgariloru, pre la 1202, Sincaiu se grabescé a in-
semná, ca prin acést'a unire „romanii si bulgarii

nu si-au lasatu legea si obiceiurile cele mai din
nainte, ci numai asia s'au supusu besericeii Romei,
cá se tie pre Pap'a celu mai antaiu intre patriarchi
si se nu hulésca pre latini si obiceiurile loru, cum
au facutu si romanii din Ardélu, candu s'au unitu.“
Adauge apoi: „Éra rusii din Poloni'a si Ungari'a
nu bine au lucratu, candu au adaugatu in simbo-
lulu credintiei cuvintele: „si din Fiulu“, ca-ci le-
gea si obiceiulu celu vechiu au trebuitu tienutu.
Asia ar' fi fostu unirea adeverata, cá apuseni se
tiena obiceiurile sale, si resaritenii éra si ale sale,
si unii pre altii se nu se hulésca (cron. a. 1202).

Acést'a unire a romaniloru de preste Dunare,
Sincaiu ar' fi doritu se fi tienutu, dreptu scutu alu
nationalitatii romane contra slavonismulu, si mai
cu sém'a a grecismulu. Pentru aceea elu -si es-
prime parerea de reu, ca prin actele conciliului alu
optule ecumenicu din Constantinopole, Bulgari'a, in
contra vointiei bulgariloru si a romaniloru de acolo,
se luá de sub patriarchi'a Romei, si se dete pa-
triarchiei de Constantinopole. „Baremu de nu s'ar
fi intemlatu acést'a (dice Sincaiu), ca romanii mai
fericiti ar' fi fostu, de s'ar fi supusu patriarchiei
din Rom'a“ (cron. a. 869. — Vedi si A. Papiu
Iliarianu, Istori'a Dac. Sup. I, edit. 2 p. 2, not'a 2).

Se ascultamu acum pre Sincaiu, candu vine a
vorbi, in seclulu XIII si urmatoriile despre incer-
carile violente ale scaunulu Romei de a supune pre
romanii din tóte provinciile Daciei. Éta cum gra-
iesce la an. 1236 alu cronicei: „Crestinii in tim-
purile de acum se mancá unulu pre altulu, si acést'a
o facea din indemnulu archiereiloru celoru mai mari,
cari numai intru aceea se serguieá, cá se-silatiésca
domniele, éra nu adeverulu, nici credinti'a si dra-
gostea crestinesca. De aici a urmatu de latinii
versá sangele greciloru, si grecii alu latiniloru; ro-
manii cei de a stang'a si de a drépt'a Dunarei dim-
preuna cu bulgarii avea grigie, dela cari voru puté
mai multu rapí, dela greci séu latini; éra ungerii,
indemnati de Grigorie IX. pap'a dela Rom'a, numai de a-
ceea se grigiea, cum ar' puté supune siesi pre ro-
mani si pre bulgari; dreptu-aceea Bela IV. inca din
an. 1233 si au datu sie titlulu acest'a: Bela din
mil'a lui Dumnedieu antaiulu nascutu alu craiulu
Ungariei, Dalmatiei, Croatiei, Ramei, Serviei, Gali-
tiei, Lodomeriei, Bulgariei si Comaniei, ne gandindu
despre aceea ce i s'au intemlatu dupa aceea mai de
multe ori prin tataru, despre cari dicu analii beseri-
ceii Brasiovului: an. 1236, tatarii de nou au pra-
datu Ungari'a, si in Ardélu au zebovitu siepte ani“
. . . . (cron. a. 1236).

Tantum religio potuit suadere malorum! . . . .
(cron. a. 1599).

Aceste peatóse incercari ale Romei le are Sin-
caiu in vedere, candu venindu la introducerea pro-
testantismulu in Transilvani'a, dice: „Dumnedieu
celu de susu prin Isabel'a si prin fiulu ei au in-
ceputu a bate pre romanii din Ardélu, pre cari i
mancase Pap'a dela Rom'a mai nainte, ca-ci nu s'au
plecatu lui se i fia dobitoce, nu oi sufletesci. Care
lucru l'amu aratatu la anii trecuti, si tocma s'au
adeveritu in timpulu, in carele scriu aceste, ca
fiasce-care episcopu numai atat'a putere are, cata i
a datu Domnulu nostru Is. Chr., nu cata i a datu
imperatulu Foca, Carolu celu mare, Mahomedu II.,
séu Bonaparte de acum. Acést'a este credinti'a cea
adeverata. Care are dreptu dintre imperatii acéi nu-
miti, judece altii, ca eu credu ca beseric'a lui Chr.
va remané pana la sfirsitulu vécului si a dóua ve-
nire a lui.“ Asia scriea Sincaiu pre la 1810 in
Sinea la comitii Vass (cron. a. 1571).

Intr'altu locu (cron. a. 1514) éra si: „Ér' dupa
ce s'au milostivitu a totuputerniculu Dumnedieu a
certá mandri'a santei besericeii Romei prin medula-
rile ei, adica prin protestanti . . . (acést'a dicu nu
ca dóra, eu insumi m'asiu abate dela acelea, care
le-au descoperitu Dumnedieu, le-au invetiatu Dom-
nulu nostru Is. Chr. le-au propovediutu SS. lui A-
postoli si Ucenici, si sant'a beseric'a lui mi le da
se le credu, ca-ci aceste tóte le marturisescu, si
cu ajutoriulu lui Dumnedieu suntu gat'a a le aperá
si cu punerea vietiei mele; ci pentru ca sciu narav-
urile popesci, cá unulu carele amu fostu intre
densii, si in cinulu loru celu mai de diosu in san-
tire, dar' alu doile in deregatori'a, cá unu canonicu
in diece ani, dela anulu 1774, candu plinisemu ai
verstei mele 19, pana la anulu 1784, némulu no-
stru celu romanescu intregu, adica nu numai pro-
stii, ci si nobilii din Ardélu si partile tieriei ungu-
resci, pentru ca n'amu primitu ratecirile protestan-
tiloru, precum nu primisem obiceiurile besericeii Ro-
mei mai nainte, la atat'a au ajunsu, catu numai su-
feriti s'au tienutu in Ardélu si partile tieriei ungu-
resci“ scl.

Bine cunoscundu naravurile popesci, elu chiamá
cu voce inalta luarea aminte a némulu romanescu

asupra „viclesiuguluu némuriloru straine, care cu
frumóse pretesturi, mai alesu ale legei crestinesci,
in care eu vreu se moriu (dice Sincaiu), insiéla pre
bietii romani de i stapanescu si in diu'a de a-
cum. . . . Ce vréu archiereii acestia? (intréba elu)
se te invetie se-ti prinda partea pre lumea acést'a,
au se te duca la ceriuri? Nu crede, o romane!
pentru ca numai pung'a ta o voiescu, cá se-si im-
ple pungile loru, si tu se remani robu acelor'a,
pre cari mai marii tei i au stapanitu óre candu.
Destépta-te dreptu-aceea, o iubite némulu meu, si
ai minte. (Not'a de aici infrunta pe cei, cari in-
demná pe romanii uniti se mérga la congresulu ep-
maghiaru din Pest'a desfatuindule desbinarea pana
e timpu. — Red.)

La an. 1584 Sincaiu spune cum „Grigorie
XIII. pap'a dela Rom'a (nu vreu se sciu, pentru
ce) pe vremea acést'a au innoitu calindariulu, si
vrea cá toti crestinii se primésca innoirea aceea.
Éra Georgie Mogila, metropolitulu Moldovei, i au
scrisu, precum arata Okolski, se dè pace romaniloru,
se remana pe langa calindariulu celu vechiu, si l'au
ascultatu pap'a in anulu de acum“ (cron. a. 1584).

Multu lu superá pre Sincaiu amesteculu papi-
loru in trebile Moldaviei si ale Romaniei. Asia la
anulu 1595 alu cronicei, vorbindu despre Resvanu
Voda, dice: „Cine vre se scia mai multe, citésca
pre Istvánfi . . . si archivulu din Vaticanu. Dara
eu me miru si me ciudescu, ce au avutu Clementu
VIII., pap'a dela Rom'a, de a se amestecá si in
lucururile Moldovei, candu n'au avutu gandu se ajute
pre bietii moldoveni, fara numai se i supuna sie“
(cron. a. 1595). La an. 1603 din cronic'a inca
insémna cu o fina ironia, ca „santulu parinte dela
Rom'a, Clementu VIII., cá unu bunu pastoriu su-
fletescu, nu si-au uitatu de deregatori'a pastorésca,
ci au scrisu imperatului Rudolfulu II., ca Ieremia
Mogila domnulu Moldovei are porunca dela Pórt'a
turcésca“ scl. (cron. a. 1603).

Despre iesuitii scrie in urmatoriulu modu (cron.
a. 1604): „Pentru cá cei ce se voru nasce si voru
traí intru avenire se scia cine au fostu iesuitii, éta
telculu: Acestia au fostu unu cinu calugarescu ur-
ditu de santulu Ignatie Loyola spaniolulu, cu pu-
cinu dupa ce au incetatu Martinu Luther in anulu
1517 a-si semená eresulu, in care cinu nu se pri-
miea altii, fara numai aceia, cari erá fórté de mare
vitia si bogati de nému, au pré formosi; cu care
trei lucruri avea intre sine pre cei mai sdraveni
ómeni, pentru ca cei cu mintea mare strabatea tóte,
cei de nému mare plinieá tóte prin rudeniele sale,
cei formosi erá vediuti la toti si mai alesu la fe-
mei, prin care apoi lucrá cum vrea. Nici e min-
tiuna acést'a, ca-ci o amu cetitu acést'a in regulele
loru cele ascunse si numai cu man'a scrise, care eu
insumi le-amu datu din porunc'a cardinalulu Ste-
fanu Borgia, se le lege in cordovanu rosiiu intr'au-
ritu, candu eramu bibliotecariu in colegiulu de prop-
aganda fide din Rom'a.“

Intr'altu locu (cron. a. 1711) aréta reu obi-
ceiulu iesutiloru de a furá acte publice, dicundu:
„Scrisóri'a acést'a“ (e vorb'a de o scrisória a mai
multoru boieri din Fagarasiu), „carea trebuiea se
remana in originalu in archivulu vladicescu din
Blasiu, dupa reu obiceiulu loru o au furatu iesuitii
si o au tramisú provincialulu loru lui Hevenesí,
carele o au legatu intre scrisorile cele multe, care
totu cu rapirea si cu furtisiagulu le-au adunatu,
spre mare pagub'a multor'a, dar' mai vertosu a ar-
deleniloru, dela cari donatii inca au rapitu iesuitii,
si pre multi au tricatu cu totul, mai alesu dintre
romanii nostri, cari erá mai zaluzi intre ceialalti
ardeleni.“

Sincaiu bate pre facia credinti'a desiérta. Elu
tacséza, in trécatu, intr'o parentese scurta, dar' cu-
prindietória, de mintiuna, credinti'a, ca la Sfetagor'a
nu póte traí vre o parte muierésca, inca nici din-
tre paseri (cron. a. 1691).

La anulu 1701 alu cronicei (cron. a. 1701)
spune: „Dositheiu patriarchulu Ierusalimulu venise
in Ardélu la Brasiovu, catu se céra mila dela cre-
stini, catu se-si venda indulgintiile séu ertarile de
pecate, de care si tatalu meu Ioane Sincaiu -si cum-
perase un'a cu 40 de lei, cá se i se puna pe peptu,
candu se va astrucá, dara eu n'amu lasatu se i se
puna, bine sciindu, ca darulu lui Dumnedieu nu se
póte vinde pe bani.“

Vorbindu despre Pachomie, care pre la anulu
1512 venise in Romani'a si in Moldavi'a, si strin-
sesse mare suma de bani dela boieri si dela poporu,
Sincaiu observa: „din care poti invetiá cum trebuie
tunse oile cele cuventatórie“ (cron. a. 1512).

(Va urmá.)

Cronica estera.

In Itali'a s'a deschis parlamentul in 18 Nov. prin ministrul de justitie, care ceti cuventulu de tron. In cuventu se dice, ca relatiunile cu puterile esteriore stau bine. Facia cu conciliulu regimulu n'a impedit pe episcopii italiani a participa: Dorinti'a regelui e, ca din acesta adunare se esa unu cuventu reconciliatoriu intre credintia si sciintia, intre relegiune si civilisatiune. Regele va sustiené dreptulu statului si demnitatea lui neatinsa. Se apromitu mai multe proiecte de legi pentru legislatur'a penala si organizare, apromitanduse, ca si deregatorii administrativi voru fi responsabili. In siedinti'a din 19 se alese Lanza presiedinte alu camerei. Lanza e capulu opositiunei si se crede, ca va fi insarcinatu cu compunerea altui ministeriu. —

In Franci'a alegerile decusera in liniste. Rochefort e alesu. —

In Marea Britania Irlandi'a cetatea Waterfort 12 mii poporu finieni facura demonstratiune cu conductu de tortie strigandu hura! republica pentru Irlandi'a! „Dumnedieu se protege Irlandi'a, „Mackay pentru Irlandi'a“, era inscriptiunea flamureloru. Regin'a Angliei n'a fostu representata la deschiderea canalului de Suez. —

In Rusi'a s'a demandatu recrutarea generala cate 4 la mii. „Dziennik“ diurnalulu din Varsiov'a scrie, ca a primitu din Galiti'a o scrisore, care dice: „Noi polonii vedemu, ca in Austri'a Poloni'a n'are viitoriu, ne amu apropia bucurosi de Rusi'a, deca ne ar' crutiá nationalitatea si relegiunea rom. cat. — Responsulu diurnalulu fu, ca rusii dorescu acesta, fiinduca in chipulu acesta lumea slavica s'ar puté intari si uni. — In Bosni'a misca partit'a actiunei. —

Varietati.

(Gimnasiulu Blasiului.) Din program'a gimnasiului din Blasiu 1869 vedemu, ca institutiunea pe an. scol. tr. sub 12 profesori a prosperatu spre mare bucuria. Scolari imatriculati in tote 8 clasile au fostu 407, intre cari 3 maghiari, 1 germanu si 1 boemu. Dupa confesiune au fostu 348 uniti, 54 gr. or. si 5 rom. cat. Dupa progresu intre 367 scolari remasi pana la finea anului esira 95 eminenti, 219 cu clas'a prima, 37 cu secunda, 10 cu tertia si 6 remasi neexaminati. Ajutorati séu binefaciati au fostu 7 insi cu stipendie diverse si 205 insi cu pane. Ecsame de maturitate a depusu intréga cl. VIII 31 insi.

Dintr'ensii s'au judecatu a) „de plinu maturi“ cu prestatiune „egregia“: Nicolau Petru, Gregoriu Dragosiu, Petru Uilacanu, Ioane Goronu; b) „de plinu maturi“ cu prestatiune „laudabile“: Iosifu Vasileo, Simeonu Baraianu, Iosifu Boeriu, Basiliu Saltelechi; c) „maturi“ cu prestatiune „laudabile“: Cirilu Deacu, Dionisiu Velicea; d) „maturi“: 16 si 5 relegati pe 3 lune.

Obiecte estraordinarie s'au propusu: desemnulu si pictur'a in 14 ore pe septemana, in 7 despartimente. Gimnastic'a in 20 ore in 10 despartimente si music'a vocala si instrumentale in 23 ore pe septemana. In semestrulu II s'a propusu limb'a francesa cá studiu liberu 2 ore pe septemana.

Salariale profesorilor se regulara prin pré venerabilulu consistoriu in 19 Augustu asia, catu profesorii noi se capete cate 500 fl., cei cu servitiu de 3 ani cate 600 fl., cu servitiu preste 10 ani 700 fl. Anulu s'a inceputu la 1 Septembrie si s'a finitu la 30 Iuniu.

Fundulu intemeiatu in 1861 pentru ajutorarea scolariilor miseri in casu de bóla prin arangeri de petreceri si prin contribuirile binevoitoriloru erá la finea anului: 728 fl. 91 cr. si 2 galbini; s'au s'esatu pentru scopulu fundului 179 fl. 80 cr.; a remasu fundu de 549 fl. 11 cr. si 2 galbini. Cifrele acestea statistice suntu martore vorbitorie despre progresu. —

(Dreptu statariu.) Noulu min. de interne a concesu comitatului Marmarosiu, Aradu si Ungvaru dreptulu statariu in contra lotriloru, ucigasiloru, compliciloru si ajutoriloru loru, si a celoru ce i ascundu, precum si in contra tatiunariloru, pe restimpulu unui anu intregu. — Vai fara de securitate! —

— Min. de apararea tierii cu Nr. 25.541 serie la tote jurisdictiunile, cá petitiunile pentru concesiune de insuratu se fia instruite si cu dove-direa despre famili'a miresei si cu certificate despre

averea loru, altfelu petitiunile nu se voru luá in consideratiune pentru scutire de militia nici candu ar' fi acela singuru fetioru au ginere. —

— La tipografi'a seminariului archidiecesanu gr. cat. din Blasiu se afla de vendutu urmatóriele carti:

1. Besericesci: a) cu litere cirili in crudo:		fl.	cr.
1. Acatistu		—	54
2. Catavasieriu		—	70
3. Evangelia		5	4
4. Mineiu		11	67
5. Octoicu		2	24
6. Strajnice		1	68
7. Triode		4	20
b) cu litere latine in crudo:			
8. Psaltire de Teod. Popu dupa textulu evreescu		—	84
9. Acatistu		—	36
10. Orogliu, editiune noua		1	40
11. „ pre chartia velina		2	40
12. Octoicu		—	36
13. Pentecostariu		—	36
14. Euchologiu (Molity.)		2	50
15. „ pe chartia velina		3	—
16. Protocóle matriculari		2	20
17. Estrase matriculari din matricul'a bot., cun. si mort. ecemplariulu		—	2
Liturgie se tiparescu acum cu litere latine.			
2. Teologice:			
18. Acte si fragm. de T. Cipariu in crudo brosiurate		1	28
		1	38
19. Istori'a revelatiunei divine de G. Popu, Tom. I. Test. v. in crudo		2	60
20. Sciinti'a s. scripture de T. Cipariu in crudo brosiurata		1	8
		1	18
21. Catechismu mare de Dr. Bobu, bros.		—	56
22. Catechismu micu de Dr. Bobu, bros.		—	18
23. Istori'a biblica mare (editiunea a 2-a) de G. Popu, bros.		—	55
24. Istori'a bibl. mica, bros. de G. Popu		—	25
3. Scolastice si alte:			
25. Crestomatia séu anal. de T. Cipariu in crudo		1	28
		1	38
26. Elem. de Filos. Part. I si a II de T. Cipariu, in crudo		2	88
		3	—
27. Elem. de limb'a romana de T. Cipariu, in crudo		—	92
		1	2
28. Elem. de poetica de T. Cipariu, in crudo brosiurata		—	97
		1	3
29. Sintactic'a latina de T. Cipariu, in crudo brosiurata		1	18
		1	25
30. Cuventu de deschiderea asoc. de T. Cipariu, brosiurata		—	40
31. Abecedariu brosiuratu		—	10
32. Istori'a Ardélului de I. Moldovanu in crudo brosiurata		—	27
		—	30
33. Geogr. Ardélului de I. Moldovanu, bros.		—	18
34. Aritmetica populara de I. Stoianu, bros.		—	15
35. Fisica pop. de Al. Micu, in crudo brosiurata		—	27
		—	30
36. Principia de limba de T. Cipariu, in crudo brosiurata		2	—
		2	10

Tipografi'a archidiecesana din Blasiu fiindu providuta de curendu cu totu feliulu de litere, e in stare a tipari ori si ce cu pretiurile cele mai moderate. —

Publicatiune.

Tribunalulu judecatorescu urbanu din Abrudu cá judecatoriu de posesiuni, in urm'a conclusului adusu in 9 a l. c. Nr. 245/p. face publicu cunoscutu, cumca din partea lui Toaderu luonu din Abrudu pentru esecutare de unu capitalu de 210 fl. si adausele poltite de lege, ordmanduse pe calea licitatiunei esecutiunea locului de casa sub Nr. conscriptiunei 36 in Abrudu, pretiuita la 1810 fl., s'a defiptu pentru esecutarea acesta terminulu pe 12 Decembre 1869 si in casu de necesitate pentru alu doilea terminu diu'a de 20 Ianuariu 1870, inainte de prandiu la 10 ore la acestu tribunalu, cu aceea adaugere, ca-ei, in casu ce prim'a licitatiune ar' remané fara de resultatu, pe langa depunerea de 10% a averei licitande in bani gata, se va vinde si mai diosu de sum'a pretiuierei.

Actulu pretiuierei si conditiunile licitatiunei se potu luá in cunosciintia la tribunalulu acesta.

In fine se provóca toti aceia, cari ar' socoti, ca -si potu intemeia dreptulu de proprietate séu alta pre-

tensiune si dreptu de prioritate, pentrucá se-si caute pretensiunile in restimpu de 15 zile sorotite din diu'a ultima a publicatiunei acesteia, ér' pentru drepturile de prioritate pana la inceputulu licitatiunei, si se le dè la tribunalulu acesta, cu atatu mai vertosu, ca-ce la casulu din contra neputendu impedece resultatulu licitatiunei esecutive, se voru indrumá pretendenti a se multumi singuru numai cu prisosulu d'n pretiulu cumperarei.

Dela tribunalulu urbanu.

Abrudu 12 Novembre 1869.

2--3

Wancza m/p., jude primariu.

Nr. 544/pres. 1869.

3-3

Publicatiune.

Conferinti'a cuartale a comitetului representativu alu comitatului Turdei se va tiené la 13 Decembre a. c. st. n. inaintea amédiei la 10 ore, in opidulu Turd'a.

Agendele ei voru fi:

Publicarea ordinatiuniloru mai inalte, precum si resolvirea mai multoru recusiuni si afaceri interne.

La care conferinti'a toti acei membri ai comitetului, cari nu locuiescu pre teritoriulu comitatului, suntu rogati prin acesta a se infaciosiá. —

Turd'a in 13 Novembre 1869.

Dela comitele supremu alu comitatului Turdei.

Br. Georgiu Kemény m/p. comite supremu.

Publicatiune de exarendare.

In Treiscaune, in Uzonu, dela Brasiovu 2, dela Előpatók 1 1/2, dela S.-Szt.-György 3/4 ore — departare, este una proprietate de exarendatu.

Consta din o curia cu locu in marime de 15 galete, — localitati providute cu cea mai mare delicetia, — superedificate economice; o gradina constatatória mai multa decatu din 500 pomi.

5 curialisti.

315, trei sute cincispediece galete aratura si fenatiu, dreptu liberu de paduritu si pasionatu.

Doritorii a o luá in arenda, se potu intielege in Uzonu, séu iu S.-Szt.-György cu proprietariulu domnulu Vajna Tamasiu, presiedintele tribunalulu. 1—3

AVISU

celoru in dreptu de a vinde obiectele medicamentale

BALSAM-PRESERVATIVU

uniculu medicamentu escelinte contra spasmiiloru, bóloru de stomacu de orice natura, epilepsia, colica repede, diarea, versaturi la femei impovórate, colera, colerina, restaurarea dupa bóle indelungate si regularea organeloru mistuitorie, analisatu si aprobatu de chemicultu servitiului sanitariu din Vien'a si usatu de multe celebritati medicale.

Se tramite numai la primirea pretiului (pe comtantu) ori la posta (Postnachnahme). Pretiulu unei butelie originale cu capsula de cusutoriu si sigila dimpreuna cu instructiunea in 3 limbe e 1 fl. 50 cr. In Brasiovu se afla in depusulu centralu in apotec'a lui MILLER la „corón'a de aur“, targulu pescelui, si la Anken et Comp.; precum si in Bucuresci la d. I. Ovessa negutiatoriu. La apotecarii in: Esseg, Adele Deszaty; in Fagarasiu I. Megei, in Sibiu M. Sill si negutiati. I. Thalmeyer; C. Konya in Iasi; Dr. Hinz in Clusiu; Alb. Jeney in Muresiu-Osiorheiu; Paulu Breuer in Lapusulu ung.; Rud. Smeltau in Ploiesci; Csuta et Comp., negutiatoriu in S. Szt.-György si Ioane Ajtai negutiatoriu in Rosia; Aradu F. T. Probst; Alb'a Iulia C. Boosz; Temisiór'a A. Quirini, apotecari; Mediasiu apot. la „corón'a de aur“; Reginu S. Dietrich; Sigisiór'a I. B. Deutsch, negutiatori. 47

CURSURILE

la bursa in 26 Nov. 1869 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 88 1/2 cr. v. a.
Augsburg	—	—	122 „ 75 „ „
London	—	—	124 „ 55 „ „
Imprumutulu nationalu	—	—	59 „ 80 „ „
Obligatiile metalice vechi de 5%	69	15	„ „
Obligatiunile rurale ungare	79	30	„ „
„ „ temesiane	78	—	„ „
„ „ transilvane	75	50	„ „
„ „ croato-slav.	82	75	„ „
Actiile bancului	—	—	725 „ — „ „
„ creditului	—	—	243 „ — „ „